

Klimaatstraat

Winkeliers hebben helemaal geen tijd voor MVO. Toch lukte het om de Utrechtsestraat in Amsterdam te herpositioneren als 'Klimaatstraat'. Tevreden gezichten alom. De detailhandel is al blij met een besparing van driehonderd euro per maand op energiekosten. Het project slaagde ook door de inzet van Nel de Jager. Ze is winkelstraatmanager van beroep, maar sleurder van aard.

+ TEKST JAN BOM + FOTOGRAFIE CHRIS DE BODE

Waar hebben winkeliers nou tijd voor? Alle uren gaan op aan ondernemen en overleven. Tijd voor nadenken over maatschappelijk verantwoord ondernemen? Het is er niet. Het is geen onwil, zeker niet. Maar het is de werkelijkheid, *let's face it*, zelfs in de Klimaatstraat in Amsterdam. Cameraploegen uit de hele wereld stonden in de winkels te draaien om er de led-verlichting vast te leggen, de energiedisplays, de elektrische vuilniswagen. Maar het vaktijdschrift P+ kennen ze niet, MVO Nederland niet, Marjan Minnesma niet, toch de nummer één in de Duurzame 100 van Nederland. Wubbo Ockels ja, die is bekend. Maar wat heeft de ex-ruimtevaarder met hun toke te maken? Tegelijkertijd zal het de meeste Amsterdammers ook niet opvallen dat er in de Utrechtsestraat collectieve maatregelen zijn getroffen. Misschien dat taxichauffeurs het al eens hebben gezien, wanneer ze een klantje op het Rem-

brandtplein oppikten en de winkelstraat inreden, richting Frederiksplein, thuishaven van de Nederlandsche Bank. Om één uur 's nachts gaat het gewone stadslicht uit. Niet volledig, om inbrekers geen al te grote lol te doen, maar toch een stuk minder fel dan in de avonduren. Tot vijf uur 's ochtends gaat de openbare straatverlichting op dimstand. Het is een unicum voor de hoofdstad, die op deze wijze al 9 procent op de energierekening voor dit winkelgebied bespaarde. Als de MVO-wereld zo onbekend is en de maatregelen zo onzichtbaar voor wie het niet weet, hoe kan de Utrechtsestraat dan toch te boek zijn komen te staan als een voorbeeld voor een duurzamer wereld? Het is toeval, stom toeval. Positiever gesteld: een gelukkige samenloop van omstandigheden. Twee ingrediënten bleken essentieel te zijn. De 120 ondernemers in deze straat hadden een gezamenlijk probleem, en geen kleintje ook.

Voor de zoveelste keer was het wegdek weer eens opengebroken. De bereikbaarheid was om te huilen, de klandizie liep terug. De zwakste zaken gingen al over de kop. In de geschiedenis van de mensheid zijn er wel mindere aanleidingen geweest om de koppen maar eens bij elkaar te steken. Dat was de eerste aanleiding. Net zo belangrijk was de persoon die werd ingevlogen om het overleg met de stad te gaan voeren. Haar kent inmiddels iedereen in de Utrechtsestraat. Ze roept het zelf al, vrolijk, wanneer ze ergens onaangekondigd binnentapt: 'Ja, ik ben het weer en ik moet weer wat.' Ze luistert naar de naam Nel, noemt zich winkelstraatmanager en je komt niet om haar heen. Zij mocht als vrijgestelde, met vijftien duizend euro van de gemeente, aan de slag om het bereikbaarheidsprobleem aan te gaan pakken. Die vergoeding is inmiddels een schamele beloning gebleken voor alles wat deze Nel de Jager vervolgens aan werkzaamheden op haar

Nummer:

41-45

Naam:

Nel de Jager, winkelstraatmanager

Zaak:

Restaurant Sluizer

Besparing:

"Dit restaurant was een van de meest enthousiaste deelnemers aan de Klimaatstraat, een van de veertig koplopers. Juist in een keuken kun je zoveel aan besparingen ontdekken. Met energiescans en slimme stekkers ontdekte het management hoeveel het kostte om in een zaal boven altijd maar frisdranken te koelen, in een aparte koelkast. Die gaat nu uit, als er geen gasten voor de zaal zijn. De warmteladers voor het brood gingen veel te vroeg aan en veel te laat uit. De kok werd zo enthousiast dat hij alleen nog maar met verse ingrediënten kookt. De vrieskist kan daardoor uit."

"Duwen, trekken, sleuren"

Nummer:
69

Naam:
Marianne Kooge

Zaak:
Lunchroom Klavertje 4

Besparing:
“De Klimaatstraat begon in de tijd dat ik deze verouderde zaak overnam, dus kon ik meteen zien welke oude apparaten ik het beste als eerste kon vervangen. Ik heb nu een koeling in de A-klasse, een afwasmachine. We doen de koelmachine voor de taartjes 's avonds uit en zetten spullen in de grote koeling. Het lijkt een kleine maatregel, maar het scheelt driehonderd euro per jaar. Een display geeft de winst aan.”

bordje stapelde. Haar missie vat zichzelf handzaam samen met de werkwoorden: ‘Duwen, trekken, sleuren’.

Toen de winkeliers zich eenmaal hadden gebundeld in een formele vereniging, bleek de Utrechtsestraat ook iemand in huis te hebben gehaald die had nagedacht over straatmarketing. Hoe kun je je als winkelgebied onderscheiden van de rest van de stad? Denk aan de beroemde ‘9 straatjes’, gekarakteriseerd door opvallende boetieks waar je spullen kunt vinden, die je nergens anders kunt krijgen. Profitering bleek voor een straat als deze niet eens zo heel erg makkelijk, omdat er achter elke gevel wel weer een andere activiteit schuilt. De Utrechtsestraat heeft het allemaal: restaurants, cafés, bakkers, slaggers, viswinkels (ook Fishes), een schoenenzaak, boekhandel, supermarkten, modezaken, wasserettes. Een allegaartje dus, maar wel allemaal met een eigen karakter, vaak gekoppeld aan de persoonlijkheid van de eigenaar. Bijzondere kwaliteiten ook vaak; een kaaswinkel die tóut Amsterdam kent, dat soort zaken. Zeker geen eenheidsworst dus, met het standaardrijtje Blokker, Kruidvat en Hema. Die hebben hier niets te zoeken. Terwijl ze bij de gemeente de deur platwalste om haar straat weer enigszins bereikbaar te

De Utrechtsestraat staat dwars op beroemde grachten: Herengracht, Keizersgracht, Prinsengracht

maken, bedacht De Jager het thema ‘De Klimaatstraat’. Veertig van de 120 ondernemers gingen met haar nieuwe positioneringsplan mee en begonnen slimme meters tussen hun apparaten en het stopcontacten te zetten. Ze schrokken zich een ongeluk. De bakker wist natuurlijk best dat die oven al lang zijn beste tijd had gehad. Maar dat het metertje als een idioot uitsloeg, dat had hij niet gedacht. Het restaurant besefte ineens dat er in een zaaltje boven altijd flesjes frisdrank in een draaiende koelkast stonden, terwijl er op dat moment geen klanten waren.

Nel verzamelde hele fraaie en vaak ook simpele aanpassingen. Ooit gehoord van de Aquafox, een spoelbakkraan die op een slimme manier water bespaart? Café ‘Onder de Ooievaar’ wilde het graag eens uitproberen. Iets meer dan twintig ondernemers staken hun vinger op om slimme stekkers te installeren, die apparatuur tijdig aan- en uitschakelen. Nee, niet iedereen deed mee. De beroemde muziekwinkel Concerto wachtte liever nog even af. Ook al een bedrijf vallend in de categorie: overleven terwijl de meeste concurrenten er het bijltje al bij hebben neergegoid. In zo’n situatie is er echt geen tijd om naar de klankbordsessies te komen en iets over good >

Nummer:

143

Zaak:
Franny Blauwendraad

Winkel:
Chocolatier Van Soest

Besparing:
“Wij hebben een totale energiescan laten maken. Daarna hebben we alle lampen door led-verlichting laten vervangen en groene stroom genomen. We hebben tot nu toe 40 procent op de energierekening bespaard. En ik hoef nooit meer die hoge ladder op, omdat er alweer een halogeenlamp stuk is.”

Nummer:

90

Naam:

Nicky Disseldorp

Zaak:

Kaashuis Tromp

Besparing:

“Wij hebben aan het afvalproject meegedaan. Dan wordt er een combinatie gemaakt met het leveren door de groothandel en het ophalen van vuil. We hebben geen airco, geen verwarming. Ik heb het wel eens koud, maar ik ben de enige. De oven waar we de hele dag vers brood mee bakken geeft warmte af. We hebben trouwens een nieuwe oven. Door de meter zagen we dat de euro's wegvlogen, bij die oude.”

housekeeping aan te horen, ook al verhoogt dit het inzicht in de eigen bedrijfsvoering. Maar De Jager wist genoeg andere ondernemingen over de streep te trekken. Ze ging aan de slag, telde na anderhalf jaar het resultaat en kwam toch op een gezamenlijk eindresultaat van 267 ton aan gereduceerde energie per jaar, 8 procent ten opzichte van de oude situatie. Dat zijn cijfers die voor de buitenwereld interessanter zijn dan voor de ondernemers zelf, weet ze. “Voor hun is de display belangrijk waarop ze het resultaat in euro's kunnen zien. Héé, ik heb driehonderd euro per maand bespaard! Dat is 3600 euro op een jaar! En die led-lampen gaan 25 jaar mee! Die meter die we kozen is heel inzichtelijk. Je ziet als horeca-ondernemer ineens wat het kost als je de schoonmaker te vroeg laat komen en de verwarming en de verlichting een paar uur eerder aangaan. Wat een verspilling het is om een oven aan te zetten voor twee broodjes, in plaats van even voorraad te maken en een heleboel broodjes tegelijkertijd af te bakken. Wat slordigheid kost om lampen 's nachts voor niets te laten branden.”

Het jachtgebied van Nel beperkte zich niet tot de Utrechtsestraat. Ze mobiliseerde ook hulp troepen van buitenaf, bedrijven die in de

“Dan is het: daar heb je haar weer”

daar hun duurzame aanbod konden toepassen. Philips met de led-lampen was een voor de hand liggende, maar De Jager vond meer. JCDecaux installeerde energiezuinige abri's, Van Ganswinkel begon er met een elektrische ophaaldienst en de stad Amsterdam leverde een duurzame tramhalte, gemaakt van recyclebaar en duurzaam materiaal, een elektrische oplaadpaal voor auto's en een NRGspot voor elektrische scooters en fietsen. Ook komt er meer groen in de vorm van bloembakken op de monumentale plekken van de straat die dwars ligt op de beroemde grachten: Herengracht, Keizersgracht, Prinsengracht. Een openbaar tappunt van Join the Pipe moet het gebruik van flesjes bronwater terugdringen. Andere namen van participanten: Vodafone, Accenture, TNT, Liander, Plugwise, Tauw, Home Automation Europe, Eneco, Plugwise, Ziuut... “Die anderhalf jaar heb je wel nodig ook,” zegt De Jager nu, terugkijkend. “Het is heel intensief. Je moet maar net een gek als ik hebben, die de kar trekt. Organisaties die hun kosten calculeren, zouden er niet eens aan beginnen. En je moet ook geen illusies hebben. Alle deelnemers zijn tevreden, maar niemand die zegt: ‘Zullen we even doorgaan?’ Nee, dan is het: ‘Daar heb je haar weer’. Dat is het rare.” ■ neldejager@tiscali.nl

Nummer:

106

Zaak:

Maja Brandon

Winkel:

Unicum Stomerij

Besparing:

“In de etalage heb ik overall led-lampen gehangen. Ik heb een Quby om te zien wat dat scheelt, het is een aardige besparing. Dat is tot nu toe de enige investering. Ik kan er over twee, drie jaar mee stoppen, dan ben ik 65. Maar misschien ga ik ook wel tot mijn zeventigste door.”

